

УДК 331.108.37

*В. М. Андриєнко,
к. і. н., доцент, докторант, ПВНЗ "Університет економіки і права "КРОК", м. Київ*

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ЗДІЙСНЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОЇ ОЦІНКИ СТАНУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПРАЦІ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

V. Andrienko,
Ph.D., associate professor, doctoral, PVNZ "University of Economics and Law" Krok ", Kyiv

THE METHODOLOGICAL APPROACH TO PROVIDING INDEPENDENT ASSESSMENT
OF THE SAFETY MANAGEMENT SYSTEM OF LABOR IN THE ECONOMIC SECURITY
OF CONSTRUCTION COMPANIES

Запропоновано методологічний підхід до здійснення незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств. Розроблено авторське визначення поняття "методологія незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств". Розроблено основні етапи здійснення незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств. Запропоновано три методики, на основі яких визначається узагальнюючий показник незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств.

A methodological approach to an independent assessment of the safety management system of labor in the economic security of construction companies. Author developed a definition of "methodology independent assessment of the safety management system of labor in the economic security of construction companies." Developed main stages of the implementation of an independent assessment of the safety management system of labor in the economic security of construction companies. Three methods based on synthesis rate is determined by an independent assessment of the safety management system of labor in the economic security of construction companies.

Ключові слова: безпека, праця, працівник, безпека праці, економічна безпека, будівельне підприємство, методика, система.

Key words: safety, labor, worker safety, economic security, construction company, method, system.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Найбільш відповідальною та трудомісткою функцією процесу управління, від якої залежить система управління безпекою праці будь-якого підприємства в цілому, і будівельних підприємств зокрема, є оцінка стану безпеки праці. Проведення такої оцінки повинно дозволяти керівництву або власникам підприємства своєчасно виявити можливі відхилення від норм безпеки праці, перевірити виконання запланованих заходів та встановити напрями покращення існуючої ситуації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасними вченими проводяться дослідження проблем оцінки стану безпеки праці суб'єктів різної форми власності та видів економічної діяльності. Зокрема Федоренко М. досліджував питання діагностики стану безпеки праці у рамках здійснення контролю за станом

охорони праці на підприємствах [1]. Кружилко О.Є. розглядає сучасні можливості удосконалення комплексної оцінки стану охорони праці на підприємствах [2], Заїченко В.І., Пашков В.І., Жовтяк Г.А. та Бодня З.К. пропонують інструменти для проведення аналізу стану безпеки праці вітчизняних суб'єктів господарювання [3; 4]. Найбільш ґрунтовним та завершеним дослідженням окресленої наукової проблематики можна вважати праці Зеркалова Д.В., в яких досліджуються всі аспекти оцінки стану охорони праці на підприємствах.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Проте жодна зі згаданих робіт не стосується суб'єктів господарювання будівельної галузі і не містить чітко окресленого переліку дій, які мають бути здійснені фахівцями на практиці для визначення стану безпеки праці на підприємстві.

Грунтуючись на попередніх пропозиціях автора щодо запровадження незалежного зовнішнього аудиту системи управління безпекою праці на будівельних підприємствах, виникла необхідність розробки методологічного підходу до здійснення незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є розробка методологічного підходу до здійснення незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Враховуючи необхідність здійснення оцінки результатів незалежного зовнішнього аудиту стану системи управління безпекою праці як складової системи економічної безпеки будівельних підприємств, автором було запропоновано методологічний підхід, згідно з яким оцінку стану зазнача-

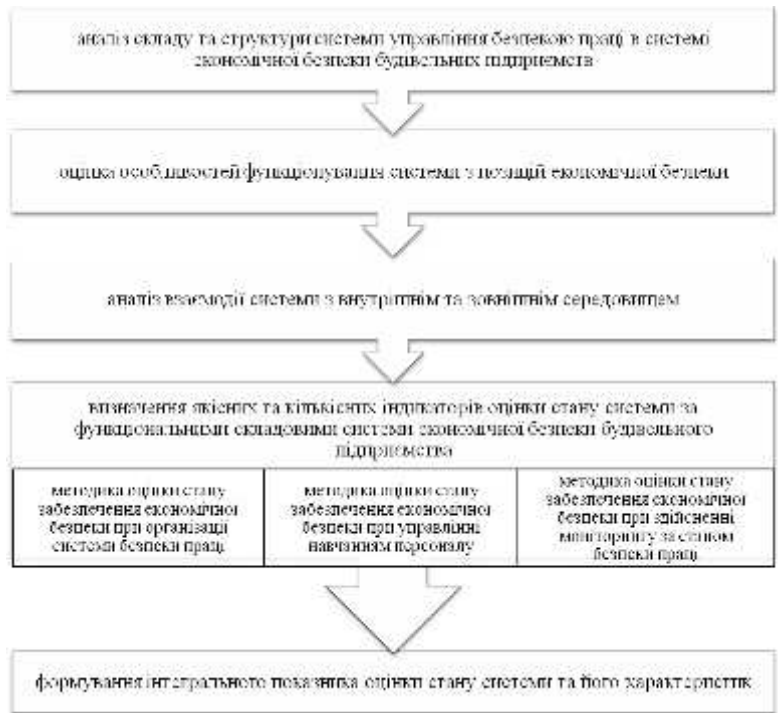

Рис. 1. Модель незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств

Складено особисто автором.

Таблиця 1. Показники незалежної оцінки стану економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві

Показники	Позначення	Відповідає вимогам (1)	Не відповідає вимогам (0)
Фінансова безпека			
<i>Ко.ф.</i>			
Відсутність штрафних санкцій органів державного нагляду за останній рік	Ко.ф.1		
Зростання суми коштів на забезпечення заходів щодо організації безпеки праці в порівнянні з попереднім роком	Ко.ф.2		
Наявність закладених у кошторис коштів на проведення внутрішнього контролю за станом організації безпеки праці	Ко.ф.3		
Наявність закладених у кошторис коштів на проведення внутрішнього аудиту стану системи безпеки праці	Ко.ф.4		
Наявність закладених у кошторис коштів на проведення зовнішнього аудиту стану системи безпеки праці	Ко.ф.5		
Кадрова безпека			
<i>Ко.к.</i>			
У штатному розписі передбачена наявність структурного підрозділу або фахівця з питань безпеки праці	Ко.к.1		
Особи, що перебувають (у т.ч. працюють) на будівельному майданчику мають спецодяг і спецвзуття	Ко.к.2		
Фахівці з безпеки праці відповідають вимогам Держгірпромнагляду	Ко.к.3		
Керівництво підприємства відповідає вимогам Держгірпромнагляду	Ко.к.4		
Функції фахівців з питань безпеки праці контролюються службою економічної безпеки підприємства	Ко.к.5		
Силова (фізична) безпека			
<i>Ко.с.</i>			
Наявність шлагбаумів на в'їзді до будівельного майданчика	Ко.с.1		
Наявність огорожі навколо будівельного майданчика	Ко.с.2		
Наявність огорожі навколо небезпечної ділянки на будівельному майданчику	Ко.с.3		
Наявність захисних сіток на будівельному майданчику	Ко.с.4		
Наявність накриття над небезпечними ямами чи іншими ділянками будівельного майданчика	Ко.с.5		
Інформаційна безпека			
<i>Ко.і.</i>			
Наявність інформаційних стендів з питань безпеки праці	Ко.і.1		
Наявність попереджувальних знаків про небезпеку на будівельному майданчику	Ко.і.2		
Наявність журналів реєстрації проведених інструктажів з питань безпеки праці	Ко.і.3		
Наявність внутрішніх інструкцій з питань безпеки праці	Ко.і.4		
Наявність положення про організацію безпеки праці на будівельному майданчику	Ко.і.5		
Техніко-технологічна безпека			
<i>Ко.т.</i>			
Наявність освітлення на будівельному майданчику	Ко.т.1		
Наявність протипожежних засобів на будівельному майданчику	Ко.т.2		
Наявність вентиляції на будівельному майданчику	Ко.т.3		
Наявність опалення на закритому будівельному майданчику	Ко.т.4		
Наявність санітарно-побутових приміщень на будівельному майданчику	Ко.т.5		
Юридична (правова) безпека			
<i>Ко.ю.</i>			
Наявність необхідних дозволів (деклараций) на проведення будівельних робіт	Ко.ю.1		
Наявність укладених договорів на проведення будівельних робіт із замовниками	Ко.ю.2		
Наявність укладених договорів на проведення будівельних робіт із субпідрядниками	Ко.ю.3		
Наявність договорів з працівниками, що працюють на будівельному майданчику	Ко.ю.4		
Наявність наказів про затвердження відповідальних осіб за безпеку праці	Ко.ю.5		

Таблиця 2. Питома вага показників оцінки стану забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві

Позначення	Назва показника	Питома вага
Ко.ф.	Показники незалежної оцінки стану фінансового забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
Ко.к.	Показники незалежної оцінки стану кадрового забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
Ко.с.	Показники незалежної оцінки стану силового (фізичного) забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві	0,2
Ко.і.	Показники незалежної оцінки стану інформаційного забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
Ко.т.	Показники незалежної оцінки стану техніко-технологічного забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві	0,2
Ко.ю.	Показники незалежної оцінки стану юридичного (правового) забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
	Разом	1

Складено особисто автором.

ної системи автор пропонує здійснювати у такій послідовності (рис. 1):

- 1) аналіз складу та структури системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств;
- 2) оцінка особливостей функціонування системи з позицій економічної безпеки;
- 3) аналіз взаємодії системи з внутрішнім та зовнішнім середовищем;
- 4) визначення якісних та кількісних індикаторів оцінки стану системи за функціональними складовими системи економічної безпеки будівельного підприємства (рис. 5);
- 5) формування інтегрального показника оцінки стану системи та його характеристик.

Під поняттям "методологія незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств" автор пропонує розуміти сукупність загальнонаукових та специфічних методів діагностики стану зазначеної системи із врахуванням специфіки діяльності будівельних підприємств.

Аналіз складу та структури системи, характеру організації та рівня її організованості автор пропонує

здійснювати шляхом порівняння існуючої на конкретному будівельному підприємстві системи з авторськими пропозиціями. Знайдені у процесі аналізу невідповідності пропонуємо відзначати як загрози, що впливають на стан системи та оцінювати відповідно до методики оцінки загроз.

Оцінку особливостей функціонування системи автор пропонує здійснювати послідовно, вивчаючи всі етапи незалежного зовнішнього аудиту стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств.

Для аналізу взаємодії системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств із внутрішнім та зовнішнім середовищем пропонуємо скористатись розробленими автором методиками, а саме:

- методикою оцінки стану забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві;
- методикою оцінки стану забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу;
- методикою оцінки стану забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці.

Таблиця 3. Критерії відповідності нормативам стану економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві

Ранг	Характеристика	Бал
А	Стан забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві повністю відповідає встановленим нормативам	5,0
Б	Стан забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але є тенденції до його погіршення	4,50-4,75
В	Стан забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але наявні певні недоліки, які були усунені під час проведення внутрішнього адміністративного контролю	3,50-3,75
Г	Стан забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але наявні певні недоліки, які були усунені під час проведення зовнішнього державного або відомчого контролю	2,50-2,75
Д	Стан забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві не відповідає встановленим нормативам	До 2,50

Складено особисто автором.

Таблиця 4. Показники незалежної оцінки стану економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу на будівельному підприємстві

Показники	Позначення	Відповідає вимогам (1)	Не відповідає вимогам (0)
Фінансова безпека	Кн.ф.		
Зростання суми коштів на загальне забезпечення заходів щодо навчання персоналу з питань безпеки праці в порівнянні з попереднім роком	Кн.ф.1		
Відсутність штрафних санкцій за несвоєчасне проходження навчання	Кн.ф.2		
Відсутність штрафних санкцій за несвоєчасне проходження курсів підвищення кваліфікації	Кн.ф.3		
Відсутність штрафних санкцій за несвоєчасне проведення вхідного інструктажу	Кн.ф.4		
Відсутність штрафних санкцій за несвоєчасне проведення поточних інструктажів	Кн.ф.5		
Кадрова безпека	Кн.к.		
Відсутність плинності кадрів серед осіб, що відповідають за стан безпеки праці	Кн.к.1		
Відсутність плинності кадрів серед осіб, що відповідають за стан безпеки праці у субпідрядників	Кн.к.2		
Залучення до проведення інструктажів працівників, що мають значний досвід роботи на будівельному підприємстві	Кн.к.3		
Залучення до проведення інструктажів працівників установ, що спеціалізуються на консультуванні з питань безпеки праці	Кн.к.4		
Залучення до проведення інструктажів працівників Держгірпромнагляду	Кн.к.5		
Силова (фізична) безпека	Кн.с.		
Проведення навчання щодо використання спецодягу та спецвзуття	Кн.с.1		
Проведення навчання щодо використання засобів спеціального захисту	Кн.с.2		
Проведення навчання щодо правил поведінки у небезпечних умовах	Кн.с.3		
Проведення навчання щодо правил евакуації працівників з будівельних майданчиків за наявності небезпечних умов	Кн.с.4		
Проведення навчання щодо надання першої невідкладної допомоги потерпілим	Кн.с.5		
Інформаційна безпека	Кн.і.		
Використання під час навчання нормативних актів України	Кн.і.1		
Використання під час навчання відомчих підзаконних актів	Кн.і.2		
Використання під час навчання внутрішніх документів будівельного підприємства	Кн.і.3		
Використання під час навчання методик зовнішніх консультантів	Кн.і.4		
Використання під час навчання інтерактивних методів	Кн.і.5		
Техніко-технологічна безпека	Кн.т.		
Проведення навчання щодо норм освітлення на будівельному майданчику, відповідно до встановлених вимог	Кн.т.1		
Проведення навчання щодо норм протипожежних засобів на будівельному майданчику, відповідно до встановлених вимог	Кн.т.2		
Проведення навчання щодо норм вентиляції на будівельному майданчику, відповідно до встановлених вимог	Кн.т.3		
Проведення навчання щодо норм опалення на будівельному майданчику, відповідно до встановлених вимог	Кн.т.4		
Проведення навчання щодо норм обладнання санітарно-побутових приміщень на будівельному майданчику, відповідно до встановлених вимог	Кн.т.5		
Юридична (правова) безпека	Кн.ю.		
Проведення навчання щодо вимог Законів України до забезпечення безпеки праці	Кн.ю.1		
Проведення навчання щодо вимог нормативних актів Держгірпромнагляду до забезпечення безпеки праці	Кн.ю.2		
Проведення навчання щодо вимог нормативних актів Міністерства до забезпечення безпеки праці	Кн.ю.3		
Проведення навчання щодо вимог профспілок до забезпечення безпеки праці	Кн.ю.4		
Проведення навчання щодо вимог внутрішніх документів будівельного підприємства до забезпечення безпеки праці	Кн.ю.5		

Складено особисто автором.

Модель незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств представлена автором на рисунку 1.

Визначення якісних та кількісних індикаторів незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств пропонуємо здійснювати в межах зазначених методик.

Методика оцінки стану забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві являє собою стохастичну двоїсту модель, що дозволяє за окремими параметрами оцінити стан організації безпеки праці в розрізі функціональних складових системи економічної безпеки будівельних підприємств.

Основні функціональні складові системи забезпечення економічної безпеки при управлінні безпекою праці будівельного підприємства включають: фінансову, кадрову, силову (фізичну), інформаційну, техніко-технологічну, юридичну (правову).

Розмежовуючи основні характеристики системи забезпечення економічної безпеки при управлінні безпекою праці будівельного підприємства за зазначеними функціональними складовими, пропонуємо здійснювати незалежну оцінку стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств.

Показники незалежної оцінки стану фінансового забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві наведено в таблиці 1.

Таблиця 5. Питома вага показників оцінки стану економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві

	Назва показника	Питома вага
Кн.ф.	Показники незалежної оцінки стану фінансового забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
Кн.к.	Показники незалежної оцінки стану кадрового забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
Кн.с.	Показники незалежної оцінки стану силового (фізичного) забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві	0,2
Кн.і.	Показники незалежної оцінки стану інформаційного забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
Кн.т.	Показники незалежної оцінки стану техніко-технологічного забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві	0,2
Кн.ю.	Показники незалежної оцінки стану юридичного (правового) забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
	Разом	1

Складено особисто автором.

За результатами експертного опитування кожному з показників була присвоєна питома вага в залежності від його впливу на стан забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві (табл. 2).

Загальна оцінка відповідності нормативам стану забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві визначається за формулою:

$$K_o = \sum_{i=1}^6 \Pi_i K_{o_i} \quad (1),$$

де Π_i — питома вага кожного коефіцієнту, K_{o_i} — показники оцінки стану забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві, наведено у таблиці 1.

Отриманий результат характеризуватиме відповідність нормативам стану забезпечення економічної безпеки при організації системи безпеки праці на будівельному підприємстві за такими критеріями (табл. 3).

Методика оцінки стану забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу являє со-

бою біномну модель, що дозволяє здійснити незалежну оцінку стану навчання персоналу будівельного підприємства з питань безпеки праці.

Показники незалежної оцінки стану фінансового забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу на будівельному підприємстві наведено в таблиці 4.

За результатами експертного опитування кожному з показників була присвоєна питома вага в залежності від його впливу на стан забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу на будівельному підприємстві (табл. 5).

Загальна оцінка відповідності нормативам стану забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу на будівельному підприємстві визначається за формулою:

$$K_n = \sum_{i=1}^6 \Pi_i K_{n_i} \quad (2),$$

де Π_i — питома вага кожного коефіцієнту, K_{n_i} — показники оцінки стану забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу на будівельному підприємстві, наведені у табл. 4.

Таблиця 6. Критерії відповідності нормативам стану забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу на будівельному підприємстві

Ранг	Характеристика	Бал
А	Стан забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві повністю відповідає встановленим нормативам	5,0
Б	Стан забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але є тенденції до його погіршення	4,50-4,75
В	Стан забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але наявні певні недоліки, які були усунені під час проведення внутрішнього адміністративного контролю	3,50-3,75
Г	Стан забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але наявні певні недоліки, які були усунені під час проведення зовнішнього державного або відомчого контролю	2,50-2,75
Д	Стан забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці на будівельному підприємстві не відповідає встановленим нормативам	До 2,50

Складено особисто автором.

Таблиця 7. Показники незалежної оцінки стану економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві

Показники	Позначення	Відповідає вимогам (1)	Не відповідає вимогам (0)
Фінансова безпека			
Км.ф.			
Відсутність нецільового використання коштів, відведених на забезпечення безпеки праці на будівельному підприємстві	Км.ф.1		
Відсутність нецільового використання коштів, відведених на проходження навчання з питань безпеки праці відповідальними особами	Км.ф.2		
Відсутність нецільового використання коштів, відведених на проведення навчання з питань безпеки праці для працівників підприємства	Км.ф.3		
Відсутність нецільового використання коштів, відведених на проведення адміністративного контролю з питань безпеки праці відповідальними особами	Км.ф.4		
Відсутність нецільового використання коштів, відведених на проведення зовнішнього аудиту з питань безпеки праці відповідальними особами	Км.ф.5		
Кадрова безпека			
Км.к.			
Відсутність помилок у організаційних діях осіб, що відповідають за забезпечення безпеки праці на підприємствах	Км.к.1		
Відсутність помилок у інструктивних діях осіб, що відповідають за забезпечення безпеки праці на підприємствах	Км.к.2		
Відсутність помилок у контролюючих діях осіб, що відповідають за забезпечення безпеки праці на підприємствах	Км.к.3		
Наявність підтверджень відсутності помилок у діях осіб, що відповідають за забезпечення безпеки праці на підприємствах, з боку державних та відомчих контролюючих органів	Км.к.4		
Наявність підтверджень відсутності помилок у діях осіб, що відповідають за забезпечення безпеки праці на підприємствах, з боку незалежних зовнішніх аудиторів	Км.к.5		
Силова (фізична) безпека			
Км.с.			
Забезпеченість працівників спецодягом та спецвзуттям за рахунок будівельного підприємства	Км.с.1		
Забезпеченість засобами спеціального захисту за рахунок будівельного підприємства	Км.с.2		
Забезпеченість робочими інструментами за рахунок будівельного підприємства	Км.с.3		
Забезпеченість технічними засобами захисту за рахунок будівельного підприємства	Км.с.4		
Забезпеченість іншими засобами захисту за рахунок будівельного підприємства	Км.с.5		
Інформаційна безпека			
Км.і.			
Відповідність встановленим нормам наявних інформаційних стендів з питань безпеки праці	Км.і.1		
Відповідність встановленим нормам наявних попереджувальних знаків про небезпеку на будівельному майданчику	Км.і.2		
Відповідність встановленим нормам наявних журналів реєстрації проведених інструктажів з питань безпеки праці	Км.і.3		
Відповідність встановленим нормам наявних внутрішніх інструкцій з питань безпеки праці	Км.і.4		
Відповідність встановленим нормам наявних положень про організацію безпеки праці на будівельному майданчику	Км.і.5		
Техніко-технологічна безпека			
Км.т.			
Відповідність встановленим нормам наявного освітлення на будівельному майданчику	Км.т.1		
Відповідність встановленим нормам наявних протипожежних засобів на будівельному майданчику	Км.т.2		
Відповідність встановленим нормам наявної вентиляції на будівельному майданчику	Км.т.3		
Відповідність встановленим нормам наявного опалення на закритому будівельному майданчику	Км.т.4		
Відповідність встановленим нормам наявних санітарно-побутових приміщень на будівельному майданчику	Км.т.5		
Юридична (правова) безпека			
Км.ю.			
Відповідність стану безпеки праці вимогам Законів України до забезпечення безпеки праці	Км.ю.1		
Відповідність стану безпеки праці вимогам нормативних актів Держгірпромнагляду до забезпечення безпеки праці	Км.ю.2		
Відповідність стану безпеки праці вимогам нормативних актів Міністерства до забезпечення безпеки праці	Км.ю.3		
Відповідність стану безпеки праці вимогам профспілок до забезпечення безпеки праці	Км.ю.4		
Відповідність стану безпеки праці вимогам внутрішніх документів будівельного підприємства до забезпечення безпеки праці	Км.ю.5		

Отриманий результат характеризуватиме відповідність нормативам стану забезпечення економічної безпеки при управлінні навчанням персоналу з питань безпеки праці за такими критеріями (табл. 6).

Методика оцінки стану забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці являє собою біномну модель, що дозволяє оцінити результати проведених перевірок державними та відомчими контролюючими органами, а також органами громадського контролю та службою внутрішнього аудиту будівельного підприємства.

Показники незалежної оцінки стану фінансового забезпечення економічної безпеки при здійсненні мо-

ніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві наведено в таблиці 7.

За результатами експертного опитування кожному з показників була присвоєна питома вага в залежності від його впливу на стан забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві (табл. 8).

Загальна оцінка відповідності нормативам стану забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві визначається за формулою:

$$K_m = \sum_{i=1}^6 \prod_i K_{m_i} \quad (3)$$

Таблиця 8. Питома вага показників оцінки стану економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві

	Назва показника	Питома вага
Км.ф.	Показники незалежної оцінки стану фінансового забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
Км.к.	Показники незалежної оцінки стану кадрового забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
Км.с.	Показники незалежної оцінки стану силового (фізичного) забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві	0,2
Км.і.	Показники незалежної оцінки стану інформаційного забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
Км.т.	Показники незалежної оцінки стану техніко-технологічного забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві	0,2
Км.ю.	Показники незалежної оцінки стану юридичного (правового) забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві	0,15
	Разом	1

Складено особисто автором.

де P_i — питома вага кожного коефіцієнту, K_m — показники оцінки стану забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві, наведені у таблиці 7.

Отриманий результат характеризуватиме відповідність нормативам стану забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці за такими критеріями (табл. 9).

З метою оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств, пропонуємо використовувати економіко-математичну модель, складовими якою будуть результати отримані від вищезазначених методик.

$$K = K_o + K_n + K_m \quad (4),$$

де K — узагальнюючий показник оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств.

За результатами оцінки визначається узагальнене значення, яке характеризує стан системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств (табл. 10).

Отже, запропонована автором методологія оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств є універсальною для всіх будівельних підприємств та може бути використана на практиці.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Автором запропоновано методологічний підхід до здійснення незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств.
2. Розроблено авторське визначення поняття "методологія незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств".
3. Розроблено основні етапи здійснення незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств.

Таблиця 9. Критерії відповідності нормативам стану забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві

Ранг	Характеристика	Бал
А	Стан забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві повністю відповідає встановленим нормативам	5,0
Б	Стан забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але є тенденції до його погіршення	4,50-4,75
В	Стан забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але наявні певні недоліки, які були усунені під час проведення внутрішнього адміністративного контролю	3,50-3,75
Г	Стан забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але наявні певні недоліки, які були усунені під час проведення зовнішнього державного або відомчого контролю	2,50-2,75
Д	Стан забезпечення економічної безпеки при здійсненні моніторингу за станом безпеки праці на будівельному підприємстві не відповідає встановленим нормативам	До 2,50

Складено особисто автором.

Таблиця 10. Критерії оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств

Клас	Характеристика	Бал
А	Стан забезпечення економічної безпеки при управлінні системою безпеки праці на будівельному підприємстві повністю відповідає встановленим нормативам	13-15
Б	Стан забезпечення економічної безпеки при управлінні системою безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але є тенденції до його погіршення	10-12
В	Стан забезпечення економічної безпеки при управлінні системою безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але наявні певні недоліки, які були усунені під час проведення внутрішнього адміністративного контролю	7-9
Г	Стан забезпечення економічної безпеки при управлінні системою безпеки праці на будівельному підприємстві відповідає встановленим нормативам, але наявні певні недоліки, які були усунені під час проведення зовнішнього державного або відомчого контролю	4-6
Д	Стан забезпечення економічної безпеки при управлінні системою безпеки праці на будівельному підприємстві не відповідає встановленим нормативам	1-3

4. Запропоновано три методики, на основі яких визначається узагальнюючий показник незалежної оцінки стану системи управління безпекою праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств.

Література:

1. Федоренко М. Контроль за станом охорони праці на підприємстві у зразках документів / М. Федоренко // Довідник спеціаліста з охорони праці. — 2010. — №4. — С. 17—34.

2. Кружилко О.Є. Удосконалення комплексної оцінки стану охорони праці на підприємствах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. тех. наук: спец. 05.26.01 "Охорона праці" / Кружилко Олег Євгенович; Національний авіаційний університет Міністерства освіти і науки України. — К., 2001. — 22 с.

3. Заїченко В.І. Конспект лекцій з курсу "Безпека праці в будівництві" (для студентів 4 курсу денної і 5 курсу заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.060101 — "Будівництво", спеціалізація "Охорона праці в будівництві") / В.І. Заїченко; Харк.нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. — Х.: ХНУМГ, 2014. — 98 с.

4. Пашков В. І. Конспект лекцій з дисципліни "Основи охорони праці" (для студентів 4—5 курсів заочної форми навчання галузей 0305 "Економіка та підприємництво", 0306 "Менеджмент та адміністрування" та слухачів другої вищої освітиспеціальностей 7.03050401 "Економіка підприємства", 7.03050901 "Облік і аудит") / В.І. Пашков, Г.А. Жовтяк, З.К. Бодня; Харк. нац. акад. міськ. госпва. — Х.: ХНАМГ, 2012. — 83 с.

5. Сучасний стан охорони праці в Україні [Електронний ресурс] / Матеріали на засідання Ради ФПУ, 12 грудня 2012 р. — Режим доступу: <http://www.fpsu.org.ua/yuridicheskie-konsultatsii-2/prava-pratsivnikiv-na-zdorovi-i-bezpechni-umovi-pratsi-ta-vidpovidalnist-zaporushennya-zakonodavstva-pro-okhoronu-pratsi/320-suchasnij-stan-okhoroni-pratsi-v-ukrajini>.

6. Довідник нормативних документів у сфері охорони праці, пожежної безпеки, гігієни праці та соціального страхування від нещасних випадків [Електронний ресурс]. — Режим доступу: ws.social.org.ua/Documents/pdf/Додаток_Б_ДОВІДНИК.doc

7. Зеркалов Д. В. Безпека праці [Електронний ресурс]: монографія / Д.В. Зеркалов. — Електрон, дані. — К.: Основа, 2012. — 1 електрон, опт.диск (CD-ROM); 12 см. — Систем вимоги: Pentium; 512 MbRAM; Windows

98/2000/XP; AcrobatReader 7.0. — Назва з тит. екрана.

8. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері промислової безпеки та охорони праці і визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2009 р. № 413. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/413-2009-%D0%BF>

References:

1. Fedorenko, M. (2010), "Supervision of safety at the plant in samples of documents", *Dovidnik specialista z ohoroni praci*, vol. 4, pp. 17—34.

2. Kruzhylo, O.Ye. (2001), "Improving integrated assessment of safety in enterprises", Ph.D. Thesis, Technical Sciences, Natsional'nyj aviatsijnyj universytet Ministerstva osvity i nauky Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

3. Zaichenko, V.I. (2014), *Konspekt lekcij z kursu "Bezpeka praci v budivnictvi"* [Abstract of lectures on "Safety in Construction"], HNUMG, Harkiv, Ukraine.

4. Pashkov, V. I. Zhovtyak, G. A. and Bodnja, Z. K. (2012), *Konspekt lekcij z disciplini "Osnovi ohoroni praci"* [Lecture on the subject "Fundamentals of labor"], HNAMG, Harkiv, Ukraine.

5. FPU (2013), "The current state of protection of labor in Ukraine", available at: <http://www.fpsu.org.ua/yuridicheskie-konsultatsii-2/prava-pratsivnikiv-na-zdorovi-i-bezpechni-umovi-pratsi-ta-vidpovidalnist-zaporushennya-zakonodavstva-pro-okhoronu-pratsi/320-suchasnij-stan-okhoroni-pratsi-v-ukrajini> (Accessed 24 Nov 2014).

6. social.org.ua (2013), "Handbook of regulations on occupational safety, fire safety, health and social accident insurance", available at: ws.social.org.ua/Documents/pdf/Dodatok_B_DOVIDNIK.doc (Accessed 24 Nov 2014).

7. Zerkalov, D. V. (2012), *Bezpeka pratsi* [Work safety], Osнова, Kyiv, Ukraine.

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2009), Resolution "On approval of the approval criteria for assessing the risk of economic activities in the field of industrial safety and health and determined the regularity of state supervision (control)", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/413-2009-%D0%BF> (Accessed 24 Nov 2014).

Стаття надійшла до редакції 01.12.2014 р.